

Hem>Familjefrågor och arv>Arv>Arvsrätt

Arvsrätt

Sverige

1 Hur upprättas ett förordnande om kvarlåtenskap (testamente, gemensamt testamente, arvsavtal)?

Den som har fyllt arton år har rätt att upprätta ett testamente. Ett testamente gäller inte om det har upprättats under påverkan av en psykisk störning. För att ett testamente ska vara giltigt krävs att det är skriftligt och underskrivet av testatorn. Testamentet ska även vara bevitnat och underskrivet av två vittnen vid samma tidpunkt. Vittnena behöver ha vetskap om att det är ett testamente de bevitnar men behöver inte ha kännedom om testamentets innehåll.

De två vittnena måste vara över 15 år och får inte vara make, sambo, syskon eller släkt i rakt eller nedstigande släktskap eller svägerlag med testatorn. Den som själv eller vars make, sambo, syskon eller någon som man står i rakt eller nedstigande släktskap eller svägerlag blir förordnad kvarlåtenskap genom testamentet får inte heller vara vittne.

Det finns möjlighet för en testator att upprätta ett s.k. nödtestamente om testatorn av sjukdom eller annat nödfall är förhindrad att upprätta testamente på sätt som ovan sägs. Testamentet kan då sägas muntligen inför två vittnen eller skriftligen i en egenhändig skriven och undertecknad handling.

Det krävs att någon för en klandertalan mot testamentet vid domstol för att ogiltigförklara ett testamente. En sådan talan ska väckas inom sex månader efter det att han eller hon erhöill testamentet.

Förordnande om kvarlåtenskap är bara giltiga enligt reglerna om testamente. Arvsavtal eller andra avtal om överlåtelse av egendom efter bortgång är således inte giltiga.

2 Bör förordnandet registreras och i så fall hur?

Det finns inga regler om registrering av testamenten i Sverige.

För att försäkra sig om att testamentet återfinns och därmed används vid testatorns bortgång bör han eller hon informera någon som denne litar på vart testamentet är bevarat. Att bevara testamentet hos sin jurist eller hos sin bank är vanligt. Skulle man vid testatorns död inte finna ett testamente följer man den arvsordning som följer enligt lag. En återgång av arvskifte kan ske om man senare skulle finna ett testamente. Preskriptionstiden är tio år.

3 Finns det restriktioner vad gäller rätten att fritt förordna om sin kvarlåtenskap (t.ex. laglott)?

Ja, för den person som är gift och/eller har barn finns det restriktioner i rätten att förordna om kvarlåtenskapen.

Var testatorn gift har den efterlevande maken rätt att få egendom som tillsammans med vad den efterlevande maken fick vid bodelning eller som utgör den makens enskilda egendom motsvarar fyra prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. (2014: 44 400 kr x 4=177 600 kr) (Basbeloppsregeln). Denna rätt gäller så långt kvarlåtenskapen räcker. Det innebär att om det inte finns egendom till ett sådant värde ärver den kvarlevande maken den egendomen som finns. Testamenten som inskränker på denna rätt är inte giltiga till den delen.

Barn till den avlidne kallas bröstarvinge/ar och har rätt till sin laglott. Laglotten är hälften av den arvslott som enligt lag tillkommer bröstarvingarna. Enligt lag har arvsfästarens bröstarvingar lika rätt till arvet. Testamenten som inskränker på laglotten är utan verkan till den delen. För att bröstarvingen ska få sin laglott krävs det att arvingen påkallar jämkning inom sex månader efter det att han erhöill testamentet.

4 Vem ärver, och hur mycket, om det inte finns något förordnande om kvarlåtenskap?

Om det inte finns något särskilt förordnade om kvarlåtenskapen fördelas arvet efter den i lag bestämda arvsordningen. En förutsättning för rätten till arv är att man var vid liv vid arvlåtarens död. Även den som var avlid vid arvlåtarens död och senare föds med liv har rätt till arv.

Det finns enligt lag tre arvsklasser. Den första arvsklassen består av barn eller barnbarn till arvlåtaren. Den andra arvsklassen består av föräldrar och syskon till arvlåtaren och den tredje arvsklassen består av far- eller morföräldrar samt deras barn, det vill säga arvlåtarens föräldrars syskon. Arvet fördelas lika mellan varje gren. Den andra arvsklassen ärver om det inte finns någon vid liv i den första arvsklassen. Den tredje ärver om det inte finns någon vid liv i den andra arvsklassen.

Om den avlidne var gift tillfaller kvarlåtenskapen den efterlevande maken. Efter dennes död ärver de gemensamma bröstarvingarna, eller om sådana saknas, andra eller tredje arvsklassen. De har således rätt till efterarv efter den efterlevande makens död.

Om arvsfästarens bröstarvingar som inte är den efterlevande makens bröstarvingar har de vid arvsfästarens död rätt att få ut sin arvslott.

Om det inte finns någon arvinge går kvarlåtenskapen till den allmänna arvsfonden.

5 Vilken typ av myndighet är behörig när det gäller

5.1 arvsrättsliga frågor?

Fördelning av arv sker i stor utsträckning utan inblandning av myndigheter. I stället är det parterna som har rätt till arv, delägarna i dödsboet, som tillsammans fördelar kvarlåtenskapen efter den avlidne. Dödsbodelägare är efterlevande make eller sambo, arvingar och universella testamentstagare. Tre månader efter dödsfallet ska en bouppteckning inlämnas till Skatteverket. Bouppteckningen redogör för dödsboets tillgångar och skulder. Bouppteckningen visar även vilka som är behöriga att företräda dödsboet. Skatteverket är även behörig myndighet att eftersöka en arvinge som befinner sig på en okänd ort genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om någon av dödsbodelägarna begär det, ska domstol förordna att egendomen ska avträdas till förvaltning av bouppteckningsman och också utse en sådan. Kan parterna inte enas om ett arvskifte ska särskild skiftesman utses. Denne kan påtvinga ett arvskifte. Skiftesman utses av behörig allmän domstol.

Arvsrättsliga tvister löses också vid allmän domstol.

Om någon dödsbodelägare är ommyndig ska en god man utses. En sådan utses av överförmyndaren.

5.2 att ta emot en förklaring om avstående från eller accept av arv?

5.3 att ta emot en förklaring om avstående från eller accept av legat?

5.4 att ta emot en förklaring om avstående från eller accept av laglott?

Det krävs inte en särskild accept av en arvtagares rätt till arv. Denne behöver dock ge sig själv till känna och om denne är dödsbodelägare ska den hjälpa till att förvalta dödsboet.

Är man berättigad till arv genom testamente krävs det att testamentstagaren, om denne vill göra sin rätt gällande, delger testamentet med den enligt lag arvsberättigade. Delgivning av testamentet innebär att en bestyrkt kopia av testamentets överlämnas till och kvitteras av arvingen/aringarna. Efter delgivningen har arvinge som anser att testamentet bör förklaras ogiltigt, bröstarvinge som vill påkalla jämkning för utfående av laglott eller efterlevande make som vill åberopa basbeloppsregeln sex månader på sig att väcka klandertalan vid domstol.

Det är möjligt för en bröstarvinge till den avlidne att avstå sin rätt till arv till förmån för den efterlevande maken. Detta är inte ett avstående av arv utan bröstarvingen skjuter i stället upp sin rätt till arv. Bröstarvingen får rätt till efterarv ifrån efterlevande makens kvarlåtenskap och får vid dennes bortgång sin arvslott. Skulle bröstarvingen inte vara vid liv vid den efterlevande makens bortgång inträder bröstarvingens arvtagare i dennes ställe. En arvtagare eller testamentstagare kan avsäga sig sin rätt till arv direkt till arvlätaren, d.v.s. innan dennes bortgång. Ett sådant arvsavstående är om inget annat framkommer gällande för arvtagarens arvingar. En bröstarvinge eller dennes arvingar har dock alltid rätt att få ut sin laglott.

Om en arvtagare eller testamentstagare drar sig undan eller inte gör anspråk på sitt arv kan Skatteverket förlägga honom eller henne att göra sin rätt gällande inom sex månader från att föreläggandet delgavs honom eller henne. Om arvtagaren eller testamentstagaren inte gör sin rätt gällande förlorar han eller hon sin rätt till arv. Det är möjligt att avstå sin rätt till arv ända fram till arvskitet.

6 Ge en kort beskrivning att förfarandet för att göra upp arvsfrågan enligt nationell lag, inklusive avveckling av egendom och fördelningen av tillgångar (detta omfattar information om huruvida arvsförfarandet inleds av en domstol, annan behörig domstol eller på eget initiativ).

Vid dödsfall ska dödsbodelägarna, d.v.s. efterlevande make eller sambo, arvingar och universella testamentstagare, gemensamt förvalta den avlidnes egendom. De är ansvariga för att förrätta bouppteckning och inlämna den till Skatteverket. Överstiger tillgångarna skulderna ska det överstigande beloppet fördelas enligt lag eller testamente. Kvarlåtenskapen fördelas genom arvskitet som upprättas av arvingar och universella testamentstagare. Arvskitet ska vara skriftligt och undertecknas av arvingarna. Om arvingarna inte kan komma överens om skiftet kan en skiftesman utses och tvångskifte kan genomföras. Är en testamentsexekutor utsedd ansvarar denne för skiftet.

Om den avlidne var gift eller sambo ska en bodelning i de flesta fall ske. Bodelningen ska ske före arvskitet.

7 Hur och när blir någon arvtagare eller testamentstagare?

Arvinge blir man genom lag. För att bli arvinge måste man vara vid liv vid arvlätarens bortgång. Alternativt måste man ha avlats före dödsfallet och därefter födas vid liv. Det finns tre olika arvsklasser som har rätt till arv, se vidare fråga 4.

Testamentstagare blir man om man är förordnad kvarlåtenskap genom ett giltigt testamente. Om testamentstagaren inte är vid liv vid testatorns bortgång träder testamentstagarens släktingar i dennes ställe om de är arvsberättigade enligt den i lag bestämda arvsordningen.

8 Är arvtagarna ansvariga för den avlidnes skulder och om ja, under vilka villkor?

Nej, arvtagarna är inte ansvariga för den dödes skulder. Vid en persons bortgång ingår dennes tillgångar och skulder i ett dödsbo. Dödsboet är en egen juridisk person och har därigenom egna rättigheter och skyldigheter. Om skulderna överstiger tillgångarna går dödsboet i konkurs och ingen arvsfördelning kan ske.

9 Vilka handlingar och/eller vilken information krävs vanligtvis för registrering av fast egendom?

Den som förvärvat fast egendom med äganderätt ska ansöka om inskrivning av förvärvet (lagfart) hos lantmäterimyndigheten (<http://www.lantmateriet.se/>), som huvudregel inom tre månader från förvärvet. Den som ansöker om lagfart ska ge in fångeshandlingen och de övriga handlingar som är nödvändiga för att styrka förvärvet. Det innebär att vid köp ska bl.a. köpehandlingen ges in. Om fastigheten förvärvas genom arv är det i vissa fall (om det enbart finns en dödsbodelägare) i princip tillräckligt att inregistrerad bouppteckning ges in i original och i bestyrkt kopia. I andra fall ska även arvs-skifteshandlingen i original och i bestyrkt kopia ges in. Även andra handlingar kan behöva ges in, t.ex. överförmyndarens samtycke om det finns en omyndig dödsbodelägare. I vissa fall kan lagfart sökas genom ingivande av testamente som vunnit laga kraft, i stället för en arvs-skifteshandling.

Den som senast har ansökt om lagfart anses som fastighetens ägare.

9.1 Är det obligatoriskt, eller obligatoriskt på begäran, att utse en boutredningsman? Om det är obligatoriskt eller obligatoriskt på begäran, vilka steg ska i så fall vidtas?

Det är obligatoriskt att utse en boutredningsman om en dödsbodelägare begär att en sådan ska utses. Även en legatarie, någon som genom testamente blivit förordnad viss specifik egendom, har rätt att begära en boutredningsman. Boutredningsmannen utses av behörig domstol. Boutredningsmannen ska ha den kunskap som krävs för att förvalta boet.

En arvlätare kan genom testamente förordna att en testamentsexekutor ska sköta förvaltningen av dödsboet i stället för arvingar och universella testamentstagare.

9.2 Vem är behörig att verkställa förordnande om den avlidnes kvarlåtenskap och/eller har rätt att ha hand om boutredningen?

I första hand är det dödsbodelägarna. Det vill säga efterlevande make eller sambo, arvingar och universella testamentstagare. Vilka som är behöriga dödsboägare ska framgå av bouppteckningen. Om en boutredningsman eller en testamentsexekutor har utsetts är de behöriga att företräda boet i stället för dödsbodelägarna.

9.3 Vilka befogenheter har en boutredningsman?

En boutredningsman har i uppdrag att utreda vilka tillgångar och skulder boet har samt att förvalta egendomen. Det ska även fastställas vilka arvingar eller testamentstagare som finns för att sedan kunna fördela kvarlåtenskapen i enlighet med arvsordningen eller testamentet. Boutredningsmannen har därför behörighet att ingå de rättshandlingar som är nödvändiga för detta. Det finns vissa begränsningar när det gäller en boutredningsmans befogenheter, t.ex. krävs vid försäljning av fast egendom att boutredningsmannen har samtliga delägares skriftliga samtycke, eller om det inte kan erhållas, behörig tingsrätts tillåtelse.

10 Vilka handlingar utfärdas vanligtvis enligt nationell lagstiftning under eller efter ett arvs-mål för att bevisa förmånstagarnas ställning och rättigheter? Har de särskilda bevisvärden?

De vanligaste handlingarna är bouppteckning och arvskitet.

Bouppteckning: Efter bouppteckningsförrättning dit samtliga arvingar och testamentstagare ska kallas, upprättas en bouppteckning som ska inlämnas till Skatteverket. Bouppteckningen visar bl.a. vilka som är arvingar och testamentstagare och dödsboets tillgångar och skulder. Den som bäst känner till dödsboet, bouppegivaren, ska på heder och samvete intyga att uppgifterna i bouppteckningen är riktiga. Två personer ska intyga att allt har blivit riktigt antecknat i bouppteckningen. Till bouppteckningen ska bifogas testamenten och äktenskapsförord. Skatteverket registrerar bouppteckningen. En inregistrerad bouppteckning har civilrättslig betydelse. Den ensam eller tillsammans med arvs-skifteshandlingar är en legitimationshandling för dödsbodelägarna, t.ex. när den avlidnes bankmedel ska lyftas och när ansökan om lagfart för fastighet ska göras.

Arvskitet: Vid fördelningen av kvarlåtenskapen ska arvskitet upprättas. Arvskitet ska vara skriftligt och undertecknas av arvtagaren och/eller testamentstagarna. Även arvs-skifteshandlingen har civilrättslig betydelse och är en legitimationshandling för dödsbodelägarna.

I svensk rätt tillämpas fri bevisprövning och det finns därför inte särskilda bestämmelser om vilket bevisvärde en viss handling har.

Senaste uppdatering: 27/04/2015

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.